

- 1 וכשם שהדברים אמורים בנוגע להכנות למצוה, כן הוא (מאותו הטעם) גם בנוגע לתוצאות של המצוה
 2 - שהענינים שעל-פי טבע צריכים לבוא על-ידי קיום המצוה, אין להשתמש בנס כדי להסירם, כיון שאז
 3 חסר בקיום המצוה.
- 4 ח. ומזה מובן, שכאשר המצוה קשורה, על-פי טבע, עם קשיים מסויימים (אם הקשיים הם בקיום
 5 המצוה עצמה, או בהכנה להמצוה, או בתוצאות של המצוה), אין להסירם או להחלישם באופן בלתי
 6 טבעי, כיון שאז חסר בקיום המצוה.
- 7 ועל-דרך מה שכתוב בזהר⁵⁵, שקיום המצוות צריך להיות שלא "בריקנייא ובמגנא" (כיון שאז לא
 8 נמשך על-ידי המצוה "רוחא דקודשא"). - זהו סדר של "מצרים", וכמו שכתוב⁵⁶ "אשר נאכל במצרים
 9 חנם" - אלא צריך "לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה" ו"באגר שלים".
- 10 וזהו גם מה שכתוב אודות האריז"ל⁵⁷, שלא היה מתווכח בנוגע למצוה, ושילם כמה שביקשו ממנו,
 11 וכמסופר בגמרא⁵⁸ אודות רבן גמליאל, שקנה אתרוג באלף זוז⁵⁹.
- 12 אין הכוונה לומר שצריך לחפש קשיים, אבל הקשיים שישנם על-פי טבע, אין להשתמש במשהו לא
 13 טבעי כדי למנוע אותם.
- 14 וכאמור לעיל, שכמו שאין להסיר באופן זה את הקשיים הקשורים עם ההכנות למצוה, כך אין להסיר
 15 את הקשיים שעל-פי טבע הם תוצאות מהמצוה.
- 16 ט. על-פי-זה יובן הפירוש ש"יום שלישי למילתו היה":
- 17 ההכרח לזה הוא (לא מצד הענין של ביקור חולים, שהרי אדרבא, ביקור חולים צריך להיות גם בשני
 18 הימים הראשונים כנ"ל, אלא) מהפסוק השני - "וירא והנה שלשה אנשים", שענין זה בהכרח לומר שהיה
 19 ביום השלישי (כדלהלן), וכיון ש"וירא והנה שלשה אנשים" ו"וירא אליו הוי"ו" היו באותו זמן⁶⁰, על כן
 20 צריך לומר שגם "וירא אליו הוי"ו" היה ביום השלישי.
- 21 ועל-פי-זה יש לומר (דקושיא למה לא ביקר לפני יום ג' - מעיקרא ליתא), כי גם בשני הימים
 22 הראשונים בא הקב"ה "לבקר את החולה", רק הסיפור "וירא אליו הוי"ו" שנאמר בפסוק היה ביום
 23 השלישי. ואין להקשות: למה לא מספרת התורה שהקב"ה ביקרו גם בשני הימים הראשונים - כי בזה
 24 אין חידוש, ומובן מעצמו, ובמכל-שכן מזה שביקרו ביום השלישי, שהרי בשני הימים הראשונים הסכנה
 25 היא גדולה יותר מאשר ביום השלישי, כנ"ל.

שלו - כשאין עליו ציווי (היינו - שאין מצוה). - (ולעיר משו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צג ור"ס קת. אתון דאורייתא כלל יג). - וי"ל ההסברה בזה - דגם כשאין ענין החיוב שבמצוה (שזהו רק כשנצטווה עליי) ישנה המצוה מצד מציאות האתרוג (וכח העשי' שלו) שלולא מניעה חיצונית "ארי" דרביע ענ"ו" (ולא על האתרוג כו') - יכולים להעשות ענין שבו תקיים המצוה - פעולה בהאתרוג (שבמצוות שלאחרי מ"ת זהו ענין עיקרי במצוות) - וזהו "כמה חביבות כו'" (סוכה שם).

החידוש שבזה (על המובא לעיל שהאריז"ל לא הי' מסרב על השער): האלף זוז אי"ז שהאתרוג יקר ביותר, כי א"א שהאתרוג יהי' שויו כ"כ, כ"א מפני סיבה וענין צדדי - (וע"ד "כל ממון שבעולם אתם נותנים" - קרושין לא, סע"א). וזוהי הנהגה הב' דהארי' (מובא שם) "ולפעמים הי' מניח לפניהם הכיס עם המעות, והי' אומר להם שיקחו (המוכרים) מה שירצו". דמזה נלמד שאין להשתדל להסיר (לא רק המניעות שבהדבר עצמו, אלא אפילו גם לא) מניעות הצדדיות. ובנרוד - שני ענינים אלו הם: א) סכנת המילה עצמה. ב) מצד זה שהי' זקן (שלכן הי' צ"ל "זכרות עמו" - כנ"ל ס"ה), ונלמד מר"ג, דגם על זה אין להביא מלאך רפאל קודם בוא הזמן בטבע. ואכ"מ.

60) כמובן משבת קצו, א. פירש"י בפרשתנו יח, ג.

55) ח"ב קכח, א.
 56) בהעלותך יא, ה. וראה ספרי שם - הובא בפרש"י שם.
 57) בטעמ"צ פ' ראה מצות הצדקה. והעילוי בהנהגת האריז"ל לגבי הנהגת כאו"א בזה ע"פ זוהר - שאפילו ע"י פעולות שבטבע לא רצה לבטל או למעט כו'.
 58) סוכה מא, ב. (וכן מובא הל' בתוס' ד"ה אילמא, ב"ק ט, ב) - אתרוג). וראה בזה"מ לוח"ב שם: "כשקונים אתרוג כו".

59) הראי' בכללות - שהנהגת האריז"ל נרמזה גם בנגלה: (1) ששלמו בעד מצוות סכומים שלא בערך שווים, (2) שזהו ענין כללי באופן קיום המצוות ואינו שייך לתוכן המצוה פרטית, שלכן ממצוה אחת נלמד בפשיטות לכל המצוות.
 אלא שי"ל ראי' מכאן גם לענין המדובר בפנים. - כי רחוק לומר שא"א הי' בשו"א להוריד המחיר דאלף זוז, שהוא שלא בערך כלל; גם - באם זהו מקרה יוצא מן הכלל לגמרי, הרי בכלל אין למדין מחידוש". אפילו את"ל (כדמשמע מתוס' ב"ק שם) שר"ג לא מצא אתרוג בזול יותר, והחידוש שקנה באלף זוז הוא כי מצד הדין לא הי' מחוייב לבזבו כ"כ בשביל קיום המצוה, אלא שמפני "חביבות" המצוות עליהן - רצה לקיימן אף במצב (שהאדם) לא נצטווה ע"י - קשה לכאורה - על מה חלה החביבות